

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL SOCIALINIO TINKLO FACEBOOK PASKYRŲ „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ KOMENTARUOSE IR ĮRAŠUOSE BEI SOCIALINIO TINKLO YOUTUBE PASKYROS „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ ĮRAŠE „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ PASKELBTOS INFORMACIJOS

Skundo Nr. SK-330, 2023

Žurnalistų etikos inspektorius tarnyboje gautas Pareiškėjos skundas bei jo patikslinimas (registracijos Žurnalistų etikos inspektorius tarnyboje Nr. SK-330, 2023) dėl socialinio tinklo Facebook paskyrų „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ komentaruose ir įrašuose bei socialinio tinklo Youtube paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašė „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos (toliau – Skundas).

Pasak Pareiškėjos, komentaruose ir įrašuose skelbiama tikrovės neatitinkanti informacija, ji vadinama smurtautoja, šiukšle, didvyre, kuri išlupo vaiką, žiurke, mergužele. Pareiškėja pabrėžia, kad ji neteisingai sulyginata su kitu asmeniu, kadangi vaiko paėmimo nedalyvavo. Dėl galimo Pareiškėjos asmens duomenų apsaugos pažeidimo Skunde teigiama, kad be sutikimo paskelbta jos asmeninė informacija – vardas, pavardė, mokymosi įstaiga, politinės pažiūros, vyro vardas ir pavardė, asmeninės nuotraukos.

Įvertinus tai, kad Skundas neatitiko Visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VIĮ) 50 straipsnio 4 dalyje nustatytų skundai keliamų reikalavimų ir į tai, kad *pareiškėjas* formuoja skundo nagrinėjimo dalyką ir nagrinėjanti institucija negali jo keisti (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2008-09-25 nutartis administracinėje byloje Nr. A-442-1627/2008*), Pareiškėjos buvo paprašyta išskirti visus konkrečius skundžiamus teiginius, kurie neatitinka tikrovės bei žemina jos garbę ir orumą. Pareiškėja patikslindama Skundą nurodė, kad socialinio tinklo Facebook paskyroje „(duomenys neskelbtini)“ pasidalinta Pareiškėjos asmens duomenimis – vardu, pavarde, vyro vardu, pavarde, mokymosi įstaiga, nuotrauka; paskyroje „(duomenys neskelbtini)“ po

paskyros „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtu įrašu ir „(duomenys neskelbtini)“ paskyroje paskelbti Pareiškėjos asmens duomenys – vardas, pavardė, nuotrauka, vyro vardas, pavardė; paskyroje „(duomenys neskelbtini)“ skelbiamas teiginys „Dvi didvyres kur iš mamos vaika išslupo“, Pareiškėjos nuotrauka ir asmeninė informacija – vardas, pavardė, mokymosi įstaiga, vyro vardas, pavardė; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoja po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašų parašė komentarą: „Ar ne ši šl... kuri matosi nuotraukoje?“ bei paskelbė Pareiškėjos nuotrauką, vardą, pavardę, mokymosi įstaigą; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoja po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašų parašė komentarą „Laiskas „(duomenys neskelbtini)“ ir pridėjo ekrano kopiją, kurioje matoma Pareiškėjos nuotrauka, vardas, pavardė žinučių tekstas „Grazink vaikus mamos... ir nepaslysk gatvej“. Besirde bejausme esi? Lauk atlygio už pagrobtus vaikus...“; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoja po savo paskelbtu įrašu paskelbė komentarą: „Nesidalinkite mano įrašu – kurkite savo naują, nes jei bus pašalintas nuo mano sienos, dings ir visi pasidalijimai!!!“; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojas pasidalino paskyros „(duomenys neskelbtini)“ paskelbta informacija: „Dvi didvyres kur iš mamos vaika išslupo“, Pareiškėjos nuotrauka, vardu, pavardę, mokymosi įstaiga, vyro vardu, pavardę; paskyrų „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ valdytojai savo paskyrose pasidalijo Pareiškėjos profilio nuotrauka, vardu, pavardė, mokymosi įstaiga, vyro vardu ir pavardę. Pasak Pareiškėjos, socialinio tinklo Facebook paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoja vyro Facebook paskyroje parašė komentarą: „Akiniuota žiurke ir kaimo plugas, bando normalią šeimą sugriauti“, o taip pat Pareiškėjos paskyroje parašė komentarus: „Vieša linčo teismą!“ ir „Žmonės, isiminkit visus šiuos veidus, neaptarnaukit parduotuvėse, kavinese, nei jų nei jų seimų, tegu susipranta, kad jiems išnykt patiems reikia. Iš šios žemės. Šlykštytynės“, o Pareiškėjos vyro brolio paskyroje parašė komentarą „Smurtautojai prieš vaikus. Nesinaudokite šios įmonės paslaugomis. Bendrai pasieksime jog šie šiukšles pasitrauktų ir negadintu žmonėms gyvenimu“ ir paskelbė asmeninę Pareiškėjos nuotrauką, vardą, pavardę, politinės pažiūras, vyro vardą ir pavardę. Be to, Pareiškėja teigia, kad socialinio tinklo Youtube paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašo „(duomenys neskelbtini)“ 13:57 min. skelbiama Pareiškėjos nuotrauka ir teiginys „Kažkur buvo įdėta ir šita fotografija, Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų veikėja, fotografijoje šita mergužėlė labai panaši į tą, kuri atiminėjo vaiką“.

Pareiškėja pažymi, kad viešas šmeižiančios, konstatuojamojo pobūdžio informacijos apie ją paskleidimas sukėlė neigiamus išgyvenimus, ji jautėsi pažeminta ir įžeista. Pasak Pareiškėjos, skundžiamuose komentaruose ir įrašuose ji siejama su 2023-12-03 – 2023-12-04 įvairiuose informaciniuose tinklapiuose ir socialiniame tinkle Facebook platintu vaizdo įrašu, kuriame matyti kaip Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos (toliau – Tarnyba) specialistės ir policijos pareigūnai paima vaiką iš mamos. Pareiškėja akcentuoja, kad vaizdo įrašė matoma Tarnybos specialistė, imanti vaiką iš mamos, yra ne ji, tačiau skundžiami asmenys neįsitikinę ir neturėdami tai patvirtinančių duomenų, paskleidė ir dalijosi informacija apie Pareiškėją, taip paskleisdami tikrovės neatitinkančią informaciją.

Pareiškėja Skundu žurnalistų etikos inspektoriaus prašo įspėti viešosios informacijos rengėjus (skleidėjus), už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus (fizinius) asmenis apie pastebėtus VII ir kitų visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus ir

reikalauti juos pašalinti; reikalauti, kad viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) nustatyta tvarka paneigtų paskelbtą tikrovės neatitinkančią informaciją, žeminančią Pareiškėjos garbę ir orumą.

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo, žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į viešosios informacijos rengėjus (skleidėjus) socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ ir socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojus prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Pareiškėjos Skunde nurodytų argumentų.

Paaiškinimus pateikusi paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoja pažymėjo, kad ji tik pasidalino viešai paskelbta informacija, nes manė, kad tai yra grubus elgesys. Socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojas „(duomenys neskelbtini)“ paaiškinimuose teigė, kad jis nėra minėtos paskyros valdytojas. „(Duomenys neskelbtini)“, pateikdamas savo poziciją nurodė, kad Pareiškėja yra viešas asmuo, politikė, dalyvaujanti rinkimuose ir jos rinkiminė fotografija yra Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos puslapyje. Pasak „(duomenys neskelbtini)“, patikrinus minėtą įrašą, nustatyta, kad neskelbiama jokia informacija apie Pareiškėjos vyrą ar šeimą, skelbiama tik Pareiškėjos politinė rinkimų fotografija ir pasakoma, kad ji galimai galėjo dalyvauti aptariamuose įvykiuose.

Kiti viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) paaiškinimų nepateikė.

Išnagrinėjęs Pareiškėjos Skundą, atlikęs tyrimą VII, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) bei 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamento (ES) 2016/679) 58 straipsnio 2 dalyje ir nuostatų laikymosi požiūriu ir įvertinęs Skundo tyrimo metu surinktą medžiagą, žurnalistų etikos inspektorius

n u s t a t ė :

Skundu kreiptasi dėl visuomenės informavimo priemonėje Pareiškėjos garbę ir orumą žeminančios, jos teisę į asmens duomenų apsaugą pažeidžiančios informacijos.

1. Dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ įrašuose paskelbtos informacijos

Pažymėtina, jog atliekant skundo tyrimą skundžiamam asmeniui taip pat turi būti garantuota teisė į gynybą (teisė teikti paaiškinimus, nesutikti su pateiktu skundu). Be to, priėmus administracinį sprendimą suinteresuotiems asmenims kyla teisės ir pareigos – dėl skundžiamo asmens paskelbtos informacijos gali būti nustatyti pažeidimai, asmeniui skirtos poveikio priemonės, kartu toks asmuo įgyja teisę skusti priimtą sprendimą teismui. Atliekant Skundo tyrimą nustatyta, kad socialiniame tinkle *Facebook* yra keletas paskyrų su tokiu pačiu pavadinimu, kaip ir skundžiamo asmens „(duomenys neskelbtini)“, todėl nėra galimybės nustatyti, kuri iš paskyrų iš tiesų priklauso skundžiamam asmeniui, be to, paskyra pavadinimu „(duomenys neskelbtini)“ nebuvo rasta. Nagrinėjamu atveju atliekant Skundo tyrimą paaiškėjo, kad socialinio tinklo *Facebook* paskyra „(duomenys neskelbtini)“ yra nebesiekiamą. Pažymėtina, kad Skunde nebuvo nurodyti jokie skundžiamų asmenų kontaktiniai duomenys ir neegzistavo kitos galimybės skundžiamiesiems

asmenims įteikti dokumentus. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, žurnalistų etikos inspektorius neturi jokios galimybės minėtiems skundžiamiesiems asmenims įteikti su Skundo tyrimu susijusių dokumentų.

VII 50 straipsnio 12 dalyje numatyta, kad Skundo (pareiškimo) tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 9 dalyje nurodytos aplinkybės. VII 50 straipsnio 9 dalies 4 punktas nurodo, jog žurnalistų etikos inspektorius atsisako nagrinėti skundą (pareiškimą) ir jį grąžina skundą (pareiškimą) pateikusiam asmeniui (pareiškėjui), jeigu neįmanoma pradėti skundo (pareiškimo) tyrimo dėl duomenų trūkumo, o skundą (pareiškimą) pateikęs asmuo (pareiškėjas) prašomas nepateikia būtinų skundo (pareiškimo) tyrimui duomenų arba dėl objektyvių priežasčių negali jų pateikti. Atsižvelgiant į tai, kad dėl informacijos trūkumo nežinomi skundžiamų asmenų kontaktai bei jų paskyros socialiniame tinkle, kuriais būtų galima įteikti procesinius dokumentus, todėl Skundo tyrimas minėtų paskyrų atžvilgiu dėl objektyvių priežasčių negali būti atliekamas. Žurnalistų etikos inspektorius nutraukia Pareiškėjos Skundo tyrimą dalyje dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ ir „(duomenys neskelbtini)“ valdytojų paskelbtos informacijos.

Papildomai pažymėtina, kad socialiniame tinkle *Facebook* egzistuoja galimybė pačiam asmeniui pranešti apie įrašuose skelbiamą, jo teises pažeidžiančią informaciją, pasinaudojant pranešimo *Report* funkcija, t. y. informuojant apie konkretaus pažeidimo socialinio tinklo erdvėje padarymą, siekiant, kad tokie įrašai būtų pašalinti. Taip pat asmenys, turintys pretenzijų dėl konkretaus turinio, esančio socialiniame tinkle *Facebook*, gali tiesiogiai kreiptis į socialinio tinklo pagalbos centrą užpildant formą ir nurodant konkrečią informaciją, kuri galimai pažeidžia asmens teises bei teisėtus interesus.

2. Dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“ ir „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos

Pažymėtina, jog žurnalistų etikos inspektoriaus kompetencija apibrėžta VII 50 straipsnyje. Šio straipsnio pirmoje dalyje numatyta, kad žurnalistų etikos inspektorius nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus (pareiškimus) dėl visuomenės informavimo priemonėse pažeistos jų garbės ir orumo (dalykinės reputacijos), dėl jų teisės į privataus gyvenimo apsaugą bei asmens duomenų tvarkymo pažeidimo, taip pat atlieka kitas VII numatytas funkcijas. Pabrėžtina, jog žurnalistų etikos inspektorius vertina tik viešai visuomenės informavimo priemonėse paskelbtą informaciją.

Vadovaujantis VII 2 straipsnio 77 dalies nuostatomis viešoji informacija – tai informacija, skirta viešai skleisti, išskyrus privataus pobūdžio informaciją, taip pat kitą informaciją, kuri pagal šį ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus negali būti viešai skleidžiama. To paties straipsnio 83 dalyje nustatyta, kad visuomenės informavimo priemonė – laikraštis, žurnalas, biuletenis ar kitas leidinys, knyga, televizijos programa, radijo programa, kino ar kita garso ir vaizdo studijų produkcija, informacinės visuomenės informavimo priemonė ir kita priemonė, kuria viešai skleidžiama informacija. Pagal VII visuomenės informavimo priemonei nepriskiriamas oficialus, techninis ir tarnybinis dokumentas, vertybiniai popieriai. Pažymėtina, jog LVAT praktikoje pripažįstama, kad pagal tam tikrus požymius: informacijos viešumą, jos sklaidą ir prieinamumą, veiklos metodus ir galimybę kontroliuoti informaciją, konkreti socialinio tinklo paskyra gali būti prilyginama

informacinės visuomenės informavimo priemonei (LVAT 2009-04-20 sprendimas byloje Nr. A-444-70/2009).

Vertinamu atveju svarbu atkreipti dėmesį, jog skundžiamas paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašas, nors ir paskelbtas socialiniame tinkle *Facebook*, tačiau iš Pareiškėjos pateiktos ekrano nuotraukos akivaizdu, kad jo pasiekiamumas apribotas, jį gali matyti tik paskyros valdytojos draugai, t. y. socialinio tinklo *Facebook* nariai, esantys paskyros „(duomenys neskelbtini)“ draugų sąrašė. Taigi skundžiama informacija yra pasiekiamą ribotam asmenų skaičiui, nėra prieinama ne tik bet kuriam asmeniui, bet nepasiekiamą ir bet kuriam socialinio tinklo *Facebook* vartotojui. Be to, Pareiškėjos buvo prašoma patikslini informaciją, po kokiu konkrečiu įrašu paskelbtas skundžiamas paskyros „(duomenys neskelbtini)“ komentaras. Pareiškėja nurodė, kad „(duomenys neskelbtini)“ jos vyro *Facebook* paskyroje parašė komentarą „Akiniuota žiurke ir kaimo plugas, bando normalią šeimą sugriauti“ (tekstas netaisytas). Taip pat mano *Facebook* paskyroje parašė komentarus: „Vieša linčo teismą!“ ir „Žmonės, isiminkit visus šiuos veidus, neaptarnaukit parduotuvėse, kavinese, nei jų nei jų seimų, tegu susipranta, kad jiems išnykt patiems reikia. Iš šios žemės. Šlykštinės“ (tekstas netaisytas). Taip pat vyro brolio *Facebook* paskyroje parašė komentarą: „Smurtautojai prieš vaikus. Nesinaudokite šios įmonės paslaugomis. Bendrai pasieksime jog šie šiukšles pasitrauktų ir negadintų žmonėms gyvenimu“ (tekstas netaisytas) ir pridėjo nuotrauką, kurioje matyti mano asmeninė nuotrauka, vardas, pavardė, politinės pažiūros, vyro vardas, pavardė.“. Vis dėlto, iš Pareiškėjos pateiktos vaizdinės ir tekstinės informacijos nėra objektyvių duomenų, kad ginčo informacija socialiniame tinkle *Facebook* buvo skelbiama viešai. Be to, svarbu paminėti, kad 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) konstatuojamosios dalies 14 punkte nurodyta, jog terminas „informacijos sklaida visuomenei“ turėtų suponuoti informacijos teikimą potencialiai neribotam asmenų skaičiui, o tai reiškia lengvos prieigos prie informacijos suteikimą paslaugos gavėjams apskritai, prašomą informaciją teikiančiam paslaugos gavėjui nesiimant jokių papildomų veiksmų, neatsižvelgiant į tai, ar tie asmenys faktiškai susipažįsta su ta informacija.

Įvertinus išdėstytas aplinkybes konstatuojama, kad ginčijama informacija nelaikytina viešąja informacija, o tokios informacijos skleidimas nėra informacijos sklaida visuomenei. Atsižvelgiant į tai, jog vadovaujantis VII nuostatomis ir LVAT praktika ginčijama informacija nagrinėjamu atveju nelaikytina viešąja informacija, konstatuojama, kad šių aplinkybių tyrimas nepriklauso žurnalistų etikos inspektoriatui kompetencijai, todėl atsisakoma nagrinėti Skundą dalyje dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“ ir „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos. Paminėtina ir tai, jog Pareiškėjai nėra apribota galimybė galimai pažeistas neturtines teises ginti civilinio proceso tvarka bendrosios kompetencijos teisme.

3. Dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ ir socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ priskyrimo visuomenės informavimo priemonėms

Sprendžiant dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ ir socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ priskyrimo visuomenės informavimo priemonėms bei minėtų paskyrų valdytojų priskyrimo viešosios informacijos rengėjams (skleidėjams) paskelbiant konkrečius skundžiamus įrašus pažymėtina, kad pagal VII visuomenės informavimo priemonė – laikraštis, žurnalas, biuletenis ar kitas leidinys, knyga, televizijos programa, radijo programa, kino ar kita garso ir vaizdo studijų produkcija, informacinės visuomenės informavimo priemonė ir kita priemonė, kuria viešai skleidžiama informacija (2 straipsnio 83 dalis), informacinės visuomenės informavimo priemonėmis – visuomenės informavimo priemonės, kuriomis teikiant informacinės visuomenės paslaugas skleidžiama viešoji informacija (2 straipsnio 17 dalis).

Atkreiptinas dėmesys, kad minėtos socialinio tinklo *Facebook* paskyros tiek turinio, tiek formos aspektu nėra tradicinės visuomenės informavimo priemonės, skirtos informuoti visuomenę ją dominančiomis ir aktualiomis temomis. VII reikia aiškinti plačiai, apimant ne tik tradicines, bet ir šiuolaikines, nors tiesiogiai ir nereglamentuotas elektroninių visuomenės informavimo priemonių formas, dėmesį kreipiant ne į formaliuosius tokių informavimo priemonių organizavimo požymius, o į jų realiai vykdomas funkcijas (*LVAT 2009-04-20 sprendimas byloje Nr. A-444-70/2009*). Įvertinus informacinių technologijų plėtrą, spartų jų vystymąsi ir šio proceso nulemtą visuomeninių santykių kaitą, konstatuotina, kad pagal tam tikrus požymius: informacijos viešumą, jos sklaidą ir prieinamumą, veiklos metodus, galimybę kontroliuoti informaciją, konkrečios socialinių tinklų paskyros atitinka informacinės visuomenės informavimo priemonės kriterijus. Nepaisant to, kad socialinio tinklo puslapių, paskyrų ir jų valdytojų veikla bei teisinis statusas nėra specifiskai reglamentuoti VII, tai nesudaro pagrindo teigti, jog jų valdytojai apskritai yra eliminuojami iš teisinio reguliavimo sferos, arba, kad tokie asmenys pagal vykdomą veiklą negali būti prilyginami viešosios informacijos rengėjams (skleidėjams), o jų valdomos paskyros ar puslapiai, kuriais teikiama tam tikro turinio informacija visuomenei – visuomenės informavimo priemonei.

Atsižvelgiant į LVAT išaiškinimą, paskelbtų įrašų ir komentarų viešumą bei prieinamumą, socialinio tinklo *Facebook* paskyros: „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ ir socialinio tinklo *Youtube* paskyra „(duomenys neskelbtini)“ laikytinos visuomenės informavimo priemonėmis, o jų valdytojai, kurie kartu šiuo atveju yra ir viešosios informacijos rengėjai bei skleidėjai, konkrečiai jų veiklai parengus bei viešai paskleidus skundžiamus įrašus ir komentarus yra taikomos VII nuostatos, numatančios viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų teises, pareigas ir atsakomybę.

4. Dėl Pareiškėjos statuso

Nagrinėjamos situacijos vertinimui ypatingai svarbu nustatyti Pareiškėjos statusą. Pareiškėja ginčo informacijos paskelbimo metu ėjo Tarnybos „(duomenys neskelbtini)“ pareigas. Pažymėtina, kad viešojo asmens sąvoka numatyta VII 2 straipsnio 76 dalyje. Minėto straipsnio 3 punkte įtvirtinta, kad viešasis asmuo yra: valstybės ar savivaldybės pareigūnas, valstybės tarnautojas, asmuo, valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje dirbantis pagal darbo sutartį, jeigu jo priimami sprendimai ar veikla daro įtaką visuomenei, taip pat šiose institucijose ar įstaigose sudarytų darbo grupių, komitetų,

komisijų, tarybų ir kitų kolegialių institucijų narys. Taigi, Pareiškėja pagal VII 2 straipsnio 76 dalies 3 punktą yra viešasis asmuo apie kurio vykdomą veiklą visuomenė turi teisę žinoti, ja domėtis, akyliau stebėti ir/ar kritikuoti. Remiantis Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 1998 m. rezoliucijos Nr. 1165 „Teisė į privatumą“ nuostatomis, viešieji asmenys – tai asmenys, dirbantys valstybės tarnyboje ir/ar naudojantys visuomeninius išteklius, o kalbant plačiau, visi tie, kurie atlieka svarbų vaidmenį viešajame gyvenime, t. y., politikoje, ekonomikoje, mene, socialinėje srityje, sporte ar kitokioje veikloje.

Viešųjų asmenų kritika, kad ir kokia kandi ar griežta būtų, yra leistina. Tai reiškia, jog viešasis asmuo turėtų būti nuosaikesnis jo atžvilgiu reiškiamai kritikai, toleruoti neesminius jo atžvilgiu skelbiamos informacijos netikslumus, turi būti atsižvelgiama tik į žymius, esminius nukrypimus nuo tiesos. Vis dėlto, teisė skleisti informaciją ir reikšti savo nuomonę nėra absoliuti, o viešajam asmeniui taip pat yra prieinama neturtinių teisių gynyba nuo nesąžiningo jų sumenkinimo, paskelbiant difamacinius teiginius. Priešingu atveju visuomenės informavimo priemonės įgytų neribotą galimybę apie viešąjį asmenį skleisti informaciją, kuri sąmoningai iškreipia tiesą, menkina jo įvaizdį visuomenės akyse.

5. Dėl Pareiškėjos garbės ir orumo gynimo

Atkreiptinas dėmesys, kad kiekvienu atveju svarbu įvertinti ir tai, ar iš paskleistos informacijos yra suprantama, jog informacija skelbiama būtent apie Pareiškėją. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – LAT) yra išaiškinęs, jog faktui, kad žinios yra apie pareiškėją, nustatyti reikšminga, ar pareiškėjas iš paskleistų žinių supranta, jog šios žinios liečia jo asmenį ir tuo pagrindu suvokia apie savo subjektinių teisių pažeidimą ir ar kiti asmenys iš paskleistų žinių supranta, kad paskleistos žinios yra apie pareiškėjo asmenį. Tokių asmenų, suprantančių, kad žinios yra apie pareiškėją, skaičius nėra svarbus, svarbu, kad subjektas, sužinojęs žinią, be pašalinio poveikio suvokia, jog paskleistoje žinioje nurodyti faktai yra apie pareiškėją (*LAT 2002-01-30 nutartis byloje Nr. 3K-3-189/2002*). Atkreiptinas dėmesys, kad socialinio tinklo *Facebook* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ komentare „*Nesidalinkite mano įrašu – kurkite savo naują, nes jei bus pašalintas nuo mano sienos, dings ir visi pasidalijimai!!!*“ skelbiama neutralaus turinio, bendro pobūdžio informacija, viešosios diskusijos dalyviams. Atsižvelgiant į tai, laikytina, jog minėtas teiginys yra ne apie Pareiškėją, todėl toliau jos garbės ir orumo gynimo atžvilgiu nebus vertinamas.

Teismų praktikoje pripažįstama, jog asmens garbė ir orumas, skleidžiant apie jį žinias, yra ginami, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie Pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės; 4) faktas, jog paskleistos žinios žemina asmens garbę ir orumą. Žeminančiomis laikytinos tikrovės neatitinkančios žinios, kurios įstatymo, moralės, paprotinių normų laikymosi požiūriu pažeidžia asmens garbę ir orumą, dalykinę reputaciją ar gerą vardą; tai klaidinga ir asmenį diskredituojanti informacija, kurioje teigiama apie asmens padarytą teisės, moralės ar paprotinių normų pažeidimą, negarbingą poelgį, netinkamą elgesį, nesąžiningą gamybinę – ūkinę, komercinę veiklą ir panašiai. Pažymėtina, kad asmens garbės ir orumo gynimas yra siejamas ne tik su tikrovės neatitinkančių ir žeminančių žinių, bet ir nuomonių, kritikos ar kitokių subjektyvių įsitikinimų skleidimu, kurie gali turėti įtakos viešai nuomonei apie asmenį.

Pagal VII 2 straipsnio 84 dalį žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas faktas ar tikri (teisingi) duomenys; pagal šio straipsnio 31 dalį nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų, reiškinių ar įvykių vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonė gali remtis faktais, pagrįstais argumentais ir paprastai ji yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepiančią ir neiškreipiančią faktų ir duomenų. Išsakant nuomonę asmens garbė ir orumas gali būti pažeisti tik tuo atveju, jeigu toks saviraiškos būdas yra nesąžiningas, neetiškas ir neturi jokio objektyvaus pagrindo. Žinios nuo nuomonės atskirimo pagrindas yra tai, kad žinios taikomas tiesos kriterijus. Nuomonei, kaip saviraiškos būdui, taikomi mažesni apribojimai negu žinių skleidimui.

Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) požiūriu, siekiant tam tikrus teiginius priskirti konkrečiai kategorijai faktų konstatavimui – žinios ar vertinamiesiems teiginiams – nuomonei, būtina atsižvelgti į visą bylos aplinkybių kontekstą: teiginių formuluotes, jų pateikimo aplinkybes, formą ir būdą, ar pateiktas realios situacijos vertinimas, ar nuomonės pareiškimas be jokio faktinio pagrindo, ar vyko gyva diskusija, visuomeninė akcija, kurioms neabejotinai būdingas didesnis emocionalumo ir „perdėjimo“ laipsnis, ar informacija pateikta, pvz., mokslinio pobūdžio straipsnyje ir kita. Skelbiamos žinios ir nuomonės turi atitikti VII keliamus reikalavimus. Žinių skleidimo atveju, VII nustatyta, kad viešojoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai (3 straipsnio 3 dalis); draudžiama skleisti informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą (19 straipsnio 2 dalis). Nuomonė turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepiančią ir neiškraipant faktų ir duomenų (2 straipsnio 31 dalis); pagrįsta ir objektyvi kritika ginama, jei ji išreiškiamą tinkamai – neįžeidžiant asmens, nesiekiant jo žeminti ir menkinti, o turint pozityvų tikslą – išryškinti asmens ar jo veiklos trūkumus ir siekiant juos pašalinti. Subjektyvūs samprotavimai pripažintini žeminančiais garbę ir orumą (įžeidžiančiais), kai jie neetiškai ir nesąžiningi, neturintys objektyvaus faktinio pagrindo, suponuoja neigiamas visuomenės nuostatas dėl asmens, apie kurį reiškiamą nuomonė (LAT 2014-02-19 nutartis byloje Nr. 3K-3-30/2014).

Žinios ir nuomonei taikomas skirtingas teisinis reglamentavimas, todėl, visų pirma, būtina nustatyti, ginčo teiginiais skelbiamos žinios, ar nuomonės. Įvertinus ginčo informaciją nustatyta, kad teiginiais „*Grazink vaikus mamos... ir nepaslysk gatvej*“. *Besirde bejausme esi? Lauk atlygio už pagrobtus vaikus...*“ (teiginys buvo skelbiamas socialinio tinklo Facebook paskyros „(duomenys neskelbtini)“ komentare po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašų) bei „*Kai kur buvo įdėta ir šita fotografija, Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų veikėja, fotografijoje šita mergužėlė labai panaši į tą, kuri atiminėjo vaiką*“ (teiginys vis dar skelbiamas socialinio tinklo Youtube paskyroje „(duomenys neskelbtini)“) skelbiama subjektyvaus pobūdžio, aštri emocinė reakcija, supratimas, t. y. skelbiama nuomonė. Atsižvelgiant į tai, jog nuomonei netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, ginčijamų teiginių atitiktis tikrovei negali būti nustatinėjama, vis dėlto vertintina, ar skelbiama informacija neperžengia nuomonės raiškai keliamų reikalavimų. Subjektyvūs samprotavimai pripažintini žeminančiais garbę ir orumą (įžeidžiančiais), kai jie neetiškai ir nesąžiningi, neturintys objektyvaus faktinio pagrindo, suponuoja neigiamas visuomenės nuostatas dėl asmens, apie kurį reiškiamą nuomonė (LAT 2014-02-19 nutartis byloje Nr. 3K-3-30/2014).

Siekiant visapusiškai įvertinti, ar konkrečiu atveju viešosios informacijos rengėjų (skleidėjų) vartojama raiška neperžengė saviraiškos (informacijos) laisvės ribų, ginčo teiginiai negali būti vertinami izoliuotai, turi būti atsižvelgiama į visą paskelbtos informacijos kontekstą, teksto sandarą, sakinių konstrukcijas, jų loginius ryšius, ir kitas reikšmingas aplinkybes. Svarbu pažymėti ir tai, kad nagrinėjant skundžiamą informaciją, konkrečius teiginius, privalu apibrėžti ir įvertinti pagrindinį šios informacijos tikslą, kitaip tariant, svarbu išsiaiškinti, ko siekė viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) konkretios informacijos paskelbimu: bendrai aptarti įvykį, situaciją ar pakenkti, sumenkinti asmens, apie kurį informacija skleidžiama, teises ir teisėtus interesus. Be to, EŽTT savo praktikoje pabrėždamas pamatinį žiniasklaidos vaidmenį visuomenėje bei poreikį užtikrinti išskirtinę saviraiškos laisvės apsaugą, nurodo, jog nepagrįstas ribojimas neleistų užtikrinti žiniasklaidos, kaip „viešojo sarginio šuns“ vaidmens (*EŽTT sprendimai bylose: 1994-09-24 Jersild prieš Daniją, Nr. 15890/89; 2012-02-07 Axel Springer prieš Vokietijos Federacinę Respubliką, Nr. 39954/08*).

Nors „(duomenys neskelbtini)“ komentaras parašytas po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašu, kuris yra ištrintas, o Pareiškėja nepateikė jo turinio, vis dėlto iš turimos tyrimo medžiagos neabejotina, kad minėto teiginio, kaip ir teiginio „*Kai kur buvo įdėta ir šita fotografija, Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų veikėja, fotografijoje šita mergužėlė labai panaši į tą, kuri atiminėjo vaiką*“ (įvertinus socialinio tinklo Youtube paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašą „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos turinį), tikslas – reaguoti į plačiai visuomenėje nuskambėjusio ir daug klausimų bei pasipiktinimo sukėlusio, jautraus bei dramatiško vaizdo įrašo, kuriame matyti, kaip Tarnybos darbuotoja bando iš mamos jėga paimti verkiantį vaiką. Visuomenės informavimo priemonėse išplatintame vaizdo įrašė „(duomenys neskelbtini)“, Tarnybos darbuotojai bandant paimti vaiką girdimas stiprus jo klyksmas. Tarnyba informavo visuomenę, kad dėl šio atvejo pradėjo vidinį tyrimą siekiant išsiaiškinti, ar viskas šioje situacijoje buvo atlikta profesionaliai. Akivaizdu ir tai, kad plačiai visuomenės informavimo priemonėse paskleistas, užfiksuotas Tarnybos darbuotojos elgesys visuomenėje sukėlė neigiamas emocijas ir buvo smerkiamas „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“. Be to, socialiuose tinkluose ėmė plisti informacija, kad Tarnybos darbuotoja, ėmusi vaiką iš mamos – Pareiškėja.

Minėtiems ginčo teiginiams nėra galimybės pritaikyti tiesos kriterijaus, kadangi objektyviais duomenimis neįmanoma patikrinti, kaip viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) suvokė ir subjektyviai įvertino viešojoje erdvėje pasirodžiusią informaciją, kad esą Pareiškėja yra Tarnybos darbuotoja paėmusi vaiką iš mamos. Vis dėlto, žurnalistų etikos inspektorius, atsižvelgdamas į tai, kad Pareiškėja yra Tarnybos „(duomenys neskelbtini)“ darbuotoja, dėl informacijos suteikimo kreipėsi į kompetentingą instituciją, t. y. Tarnybą. Žurnalistų etikos inspektorius minėtos institucijos prašė suteikti informaciją, ar socialiniuose tinkluose esančioje nuotraukoje, kurioje užfiksuota Tarnybos darbuotoja, imanti vaiką iš mamos, yra Pareiškėja. Tarnyba, suteikdama prašomą informaciją, nurodė, kad moteris, kuri ima vaiką iš mamos, nėra Tarnybos „(duomenys neskelbtini)“ darbuotoja, t. y. Pareiškėja. Kompetentingos institucijos suteikta informacija leidžia vienareikšmiškai daryti išvadą, kad Pareiškėja nėra ta darbuotoja, kurios veiksmai iš mamos imant vaiką, visuomenėje sukėlė pasipiktinimą.

Nors ir nėra aiškus paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašo turinys, po kuriuo buvo skelbiamas ginčo komentaras „*Grazink vaikus mamos... ir nepaslysk gatvej*“. *Besirde bejausme esi? Lauk atlygio*

už pagrobtus vaikus...“, tačiau objektyviai įvertinus emocinės reakcijos turinį bei tyrimo medžiagą, suprantama, kad nuomonės kontekstas – socialiniuose tinkluose vykusios viešosios diskusijos, jog Pareiškėja yra Tarnybos darbuotoja, dalyvavusi vaiko paėmimo procese. Akivaizdu, kad viešosios informacijos rengėja (skleidėja), pasitikėdama viešojoje erdvėje skelbiama klaidinančia informacija apie esą Pareiškėjos, kaip Tarnybos specialistės dalyvavimą vaiko iš mamos paėmimo procese ir neįsitikinusi šios informacijos tikrumu, išreiškė emociingą nuomonę, kad Pareiškėja yra bejausmė, beširdė, „pagrobusi“ vaikus bei laukia atlygio. Atkreipiamas dėmesys, kad kiekvienas asmuo turi teisę išsakyti kritiką, pareikšti nuomonę apie visuotinai vykstančius įvykius nepriklausomai nuo pasirinktos visuomenės informavimo priemonės. Ypatingai svarbu pabrėžti, kad diskusijoms internete būdingos aštresnės, „natūralios“ kalbos konstrukcijos, didesnis emocionalumo lygis, o saviraiškos laisvė gali apimti tam tikrą perdėjimą, provokaciją bei hiperbolizavimą. Nagrinėjamu atveju įvertinus nuomonės paskleidimo aplinkybes, vykstančias viešąsias diskusijas visuomenės dėmesio sulaukusia tema, neįsitikinusi informacijos tikrumu buvo emociingai ir spontaniškai sureaguota į viešojoje erdvėje esančius spėjimus. Vis dėlto, atsižvelgiant į Tarnybos suteiktą informaciją, ginčo nuomonė „*Grazink vaikus mamos... ir nepaslysk gatvej*“. *Besirde bejausme esi? Lauk atlygio už pagrobtus vaikus...*“ paskelbta neturint faktinio pagrindo ir pažeidžia VII 2 straipsnio 31 dalį. Tačiau, paminėtina, kad nuomonė buvo skelbiama komentare, viešosios diskusijos metu, o socialiniams tinklams (paskyroms) būdinga sparti naujienų sklaida, jų kaita, diskusijų interaktyvumas, neformalumas, betarpiškumas, emociingumas, todėl tokia raiška atsižvelgus į Pareiškėjos einamas pareigas, jos viešumą, nelaikytina saviraiškos laisvės (teisės skleisti informaciją) ir Pareiškėjos garbės ir orumo pusiausvyros pažeidimu.

Kaip nurodyta, ginčo nuomonė „*Kai kur buvo įdėta ir šita fotografija, Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų veikėja, fotografijoje šita mergužėlė labai panaši į tą, kuri atiminėjo vaiką*“ skelbiama socialinio tinklo *Youtube* paskyroje „(duomenys neskelbtini)“. Paaškinimus pateikęs „(duomenys neskelbtini)“ teigia, kad jis nėra minėtos paskyros valdytojas. Atsižvelgus į egzistuojančių objektyvių duomenų visumą, t. y. paskyros pavadinimą „(duomenys neskelbtini)“, po skundžiamu įrašu skelbiamą informaciją „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ *Facebook* „(duomenys neskelbtini)“ *Telegram* „(duomenys neskelbtini)“ bei paties „(duomenys neskelbtini)“ paskyroje pristatomą turinį, akivaizdu, kad jis yra faktinis minėtos paskyros valdytojas. Vertinant nuomonės „*Kai kur buvo įdėta ir šita fotografija, Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų veikėja, fotografijoje šita mergužėlė labai panaši į tą, kuri atiminėjo vaiką*“ paskelbimo aplinkybes, pabrėžtina, kad objektyviais duomenimis neįmanoma patikrinti, kaip viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) suvokė ir subjektyviai įvertino Pareiškėjos panašumą į Tarnybos darbuotoją, kuri iš mamos ėmė vaiką. Vertinant, ar ginčo nuomonė atitinka VII keliamus reikalavimus, atkreiptinas dėmesys, kad šiuo atveju, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), reaguodamas į socialiniuose tinkluose platinamą informaciją, toliau po ginčo nuomonės teigė, „*Šimtu procentu teigti, kad čia viena ar, vieno ar kito miesto tarnyba, teigti negalima, bet kuriuo atveju, tai yra vaiko teisių apsaugos tarnyba*“. Šiuo atveju viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) sugretino tarpusavyje susijusius faktus – socialiniuose tinkluose platinamą informaciją, Pareiškėjos pareigas Tarnyboje bei esą jos dalyvavimą visuomenės pasipiktinimo sulaukusio nepilnamečio paėmimo iš mamos, šios informacijos pagrindu, demonstruodamas Pareiškėjos atvaizdą, paskelbė subjektyvų vertinamojo pobūdžio supratimą, kad „*šita mergužėlė labai panaši į*

tą, kuri atiminėjo vaiką“. Taigi subjektyvus spėjimas, kurio teisingumo patikrinti neįmanoma, paremtas minėta informacija, t. y. turi tam tikrą faktinį pagrindą ir nuomonės raiškai keliamų reikalavimų nepažeidžia.

6. Dėl Pareiškėjos teisės į asmens duomenų apsaugą

Skunde nurodoma, kad socialinio tinklo *Facebook* paskyroje „(duomenys neskelbtini)“ pasidalinta Pareiškėjos asmens duomenimis – vardu, pavarde, vyro vardu, pavarde, mokymosi įstaiga, profilio nuotrauka; paskyroje „(duomenys neskelbtini)“ po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtu įrašu paskelbtas Pareiškėjos vardas, pavardė, nuotrauka, vyro vardas, pavardė; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoja po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašu paskelbė Pareiškėjos nuotrauką, vardą ir pavardę; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojas pasidalino Pareiškėjos profilio nuotrauka, vardu, pavarde, mokymosi įstaiga, vyro vardu, pavarde; paskyrų „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ ir „(duomenys neskelbtini)“ valdytojos savo paskyrose pasidalino Pareiškėjos profilio nuotrauka, vardu, pavardė, mokymosi įstaiga, vyro vardu ir pavarde.

Nagrinėjant Pareiškėjos Skundą svarbu rasti balansą tarp asmens duomenų tvarkymo ir saviraiškos laisvės. Konstitucijos 25 straipsnyje įtvirtinta laisvė gauti ir skleisti informaciją. Konvencijos 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė į saviraiškos laisvę, apimanti laisvę turėti savo nuomonę, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Nurodyta laisvė yra vienas svarbiausių demokratinės visuomenės principų, tačiau ši laisvė nėra absoliuti. Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad laisvė gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai. Pagal Konvencijos 10 straipsnio 2 dalį naudojimasis teise į saviraiškos laisvę dėl to, kad tai yra susiję ir su pareigomis bei atsakomybe, gali būti priklausomas nuo tam tikrų formalumų, sąlygų, apribojimų, kurie nustatyti įstatymo ir kurie yra būtini demokratinėje visuomenėje, siekiant apsaugoti, be kita ko, kitų asmenų garbę ar teises. VII 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas visuomenės informavimo laisvės principas, pagal kurį žmogus turi teisę nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas, tačiau kartu pažymėta, kad ši laisvė gali būti saistoma tam tikrų ribojimų, kuriuos nustato įstatymai ir kurie demokratinėje visuomenėje būtini apsaugoti žmonių teises (*LVAT 2011-04-28 nutartis byloje Nr. A-62-787/2011*).

VII 50 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta, jog žurnalistų etikos inspektorius nagrinėja duomenų subjektų pagal Reglamento (ES) 2016/679 77 straipsnio 1 dalį pateiktus skundus ADTAI nustatyta tvarka. ADTAI 7 straipsnio 2 dalyje teigiama, kad žurnalistų etikos inspektorius stebi, kaip taikomas Reglamentas (ES) 2016/679, ir užtikrina, kad šie teisės aktai būtų taikomi, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. ADTAI 1 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad šis įstatymas taikomas kartu su Reglamentu (ES) 2016/679 ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais. Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkte numatyta, kad asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas); fizinis asmuo, kurio tapatybę galima nustatyti, yra asmuo, kurio tapatybę tiesiogiai arba netiesiogiai galima nustatyti, visų pirma pagal identifikatorių, kaip antai vardą ir pavardę, asmens identifikavimo numerį, buvimo vietos duomenis ir interneto

identifikatorių arba pagal vieną ar kelis to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymius.

Atsižvelgiant į tai, kad toliau minimi ginčo įrašai pašalinti, tyrimo metu vertinama Pareiškėjos pateikta informacija. Atsižvelgiant į ją nustatyta, kad iš pateikto paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašo Pareiškėjos tapatybė neidentifikuojama, t. y. nei Pareiškėjos pavardės, nei jos atvaizdo nesimato, todėl toliau ši informacija Pareiškėjos asmens duomenų apsaugos atžvilgiu nebus vertinama. Paskyrų „(duomenys neskelbtini)“ ir „(duomenys neskelbtini)“ valdytojos pasidalino Pareiškėjos asmens duomenimis – vardu, pavarde, vyro vardu, pavarde „(duomenys neskelbtini)“, mokymosi įstaiga „(duomenys neskelbtini)“, Pareiškėjos atvaizdo nesimato; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoja po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašų skelbė Pareiškėjos nuotrauką, vardą ir pavardę; paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojas pasidalino Pareiškėjos nuotrauka, vardu, pavarde, mokymosi įstaiga „(duomenys neskelbtini)“, vyro vardu, pavarde „(duomenys neskelbtini)“; paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ valdytojos savo paskyroje pasidalino Pareiškėjos profilio nuotrauka, vardu, pavardę, mokymosi įstaiga „(duomenys neskelbtini)“, vyro vardu ir pavarde „(duomenys neskelbtini)“. Vis dar skelbiamas paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojo komentaras su matomu Pareiškėjos atvaizdu, vardu, pavarde, vyro vardu, pavarde, kuris parašytas po paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašų. Socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašė „(duomenys neskelbtini)“ 13:57 min. vis dar prieinamas reklaminis rinkimų plakatas su Pareiškėjos atvaizdu.

Atkreiptinas dėmesys, kad esminis Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkto elementas yra tai, kad paskelbta informacija turi tiesiogiai arba netiesiogiai identifikuoti Pareiškėjos tapatybę. Teismų praktikoje pripažįstama, kad vien asmens vardo ir pavardės paskelbimo pakanka aiškiai identifikuoti asmenį (*LVAT 2012-09-04 nutartis administracinėje byloje Nr. A-556-2057/2012*). Skundo nagrinėjimo metu susipažinus su turima informacija nustatyta, kad viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) paskelbė minėtus Pareiškėjos asmens duomenis, t. y. atskleidė jos vardą, pavardę, atvaizdą. Dalis viešosios informacijos rengėjų (skleidėjų) paskelbė ir Pareiškėjos mokymosi įstaigas, vyro vardą bei pavardę. Nors Pareiškėjos mokymosi įstaiga bei vyro vardas ir pavardė nėra tiesioginiai jos asmens duomenys, tačiau vertinant šių paskelbtų duomenų visumos skelbimą kartu su Pareiškėjos vardu, pavarde bei atvaizdu, šie duomenys yra konkrečiai siejami su Pareiškėjos asmeniu ir laikytini netiesioginiais asmens duomenimis, kurie yra pakankami tam, kad būtų priskirti Pareiškėjai ir pakankami tretiesiems asmenims ją identifikuoti.

Pažymėtina, kad asmens duomenų tvarkymui žurnalistikos tikslais ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais ADTAĮ bei Reglamentas (ES) 2016/679 taikytini ne visa apimtimi (ADTAĮ 7 straipsnio 2 dalis). Tiek VII, tiek ADTAĮ kartu su Reglamentu (ES) 2016/679 turi būti taikomi kartu, ieškant pusiausvyros tarp juose numatytų teisių. Asmens duomenų tvarkymas apima bet kokią automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenų rinkiniais atliekamą operaciją ar operacijų seką, kaip antai: rinkimą, įrašymą, rūšiavimą, sisteminimą, saugojimą, adaptavimą ar keitimą, išgavą, susipažinimą, naudojimą, atskleidimą persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimą ar sujungimą su kitais duomenimis, apribojimą, ištrynimą arba sunaikinimą (Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 2 dalis). Akcentuotina, jog tvarkant asmens duomenis būtina laikytis Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnyje nustatytų pagrindinių su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų. Be to, tam, kad

asmens duomenys būtų tvarkomi teisėtu, skaidriu ir sąžiningu būdu, asmens duomenų tvarkymo veiksmai turi atitikti bent vieną Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą duomenų tvarkymo teisėtumą patvirtinančią sąlygą. Todėl nagrinėjamu atveju svarbu nustatyti, ar duomenų valdytojas (tvarkytojas) siekė teisėtų interesų ir, ar Pareiškėjos teisės nėra viršesnės.

Pareiškėja teigia, kad jos asmens duomenys paskelbti neturint jos sutikimo. Įvertinus tai, nustatyta, jog iš aptartos duomenų visumos Pareiškėjos tapatybė yra lengvai ir be pašalinio poveikio identifikuojama tretiesiems asmenims, todėl laikytina, kad paskelbti Pareiškėjos asmens duomenys Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkto prasme, o viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai), paskelbdami Pareiškėjos asmens duomenis, visuomenėje daug klausimų bei pasipiktinimo sukėlusio, jautraus ir dramatiško vaiko paėmimo istorijos kontekste, su kuriuo Pareiškėja nesusijusi, atliko jos asmens duomenų tvarkymo veiksmus.

Nagrinėjamu atveju asmens duomenų valdytojai (tvarkytojai) nepateikė jokių duomenų, kad būtų gavę Pareiškėjos sutikimą skelbti jos asmens duomenis. Vis dėlto, Reglamente (ES) 2016/679 numatyta, jog asmens sutikimas tvarkyti duomenis yra tik vienas iš teisėto duomenų tvarkymo pagrindų. Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punkte numatyta, kad teisėtas duomenų tvarkymas yra tada, kai tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni. Šiame Reglamento (ES) 2016/679 punkte nurodomas reguliavimas yra kilęs iš Direktyvos „Dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo“ Nr. 95/46 (ją pakeitė Reglamentas (ES) 2016/679) 6 straipsnio 1 dalies f punkto, kuris numatė, kad asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas, jei tvarkyti reikia dėl teisėtų interesų, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečioji šalis (šalys), kurioms atskleidžiami duomenys, išskyrus atvejus, kai duomenų subjekto, kuriam reikalinga apsauga, teisės ir laisvės yra viršesnės nei šie interesai. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT), iš esmės vertindamas analogišką teisės normą yra nurodęs, jog įtvirtintos dvi kumuliacinės asmens duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygos, t. y., pirma, reikalingumas tvarkyti asmens duomenis siekiant duomenų valdytojo arba trečiųjų asmenų, kuriems duomenys atskleidžiami, teisėtų interesų ir, antra, svarbesnių duomenų subjekto pagrindinių teisių ir laisvių nebuvimas (*ESTT 2014-05-13 sprendimas byloje C-131/12 Google Spain SL, Google Inc prieš Anencia Española de Protección de Datos*). Todėl nagrinėjamu atveju svarbu nustatyti, ar duomenų valdytojai (tvarkytojai) siekė teisėtų interesų ir, ar Pareiškėjos teisės nėra viršesnės.

Akivaizdu, kad Pareiškėjos asmens duomenys buvo prieinami viešojoje erdvėje (Vyriausiosios rinkimų komisijos internetiniame tinklapyje, jos paskyroje socialiniame tinkle *Facebook*, reklaminiame rinkimų plakate). Vis dėlto, asmens privatumo apsaugos samprata nėra siejama su tuo, kur ir kiek kartų informacija buvo paskelbta anksčiau, ar tokią informaciją galima lengvai priėti internete ar kituose šaltiniuose, t. y. asmens sprendimas tam tikromis aplinkybėmis ir tikslu paskelbti (duoti sutikimą skelbti) savo asmens duomenis nepanaikina šių duomenų apsaugos ir nepašalina viešosios informacijos rengėjų (skleidėjų) / asmens duomenų valdytojų (tvarkytojų) pareigos privačią informaciją skelbti tik asmeniui konkrečiu atveju davus sutikimą (išskyrus numatytas išimtis). Kaip minėta, iš turimų objektyvių duomenų visumos, suprantama, kad Pareiškėjos asmens duomenų skleidimas sietinas su socialiniuose tinkluose platinta informacija, jog Tarnybos darbuotoja, ėmusi vaiką iš mamos, esą yra Pareiškėja. Akivaizdu, kad paviešinant Pareiškėjos asmens duomenis, buvo

siekama reaguoti į plačiai visuomenėje nuskambėjusio ir daug klausimų bei pasipiktinimo sukėlusio, jautraus ir dramatiško vaizdo įrašo, kuriame matyti, kaip Tarnybos darbuotoja bando iš mamos jėga paimti verkiantį vaiką. Vis dėlto, kompetentinga institucija, t. y. Tarnyba patvirtino, kad ypatingo visuomenės dėmesio sulaukusiame vaiko paėmime Pareiškėja nedalyvavo.

Nagrinėjamu atveju visuomenei aktualios temos apie galimai netinkamai iš mamos paimamą vaiką kontekste, kuomet egzistuoja objektyvūs duomenys, kad Pareiškėja ten nedalyvavo, paskelbti jos asmens duomenys, nors Pareiškėja yra viešasis asmuo, negali būti laikomas teisėtu ir sąžiningu visuomenės informavimu ir neatskleidžia jokių visuomeniškai reikšmingų duomenų, netenkina realaus socialinio intereso tokią informaciją žinoti. Be to, EŽTT praktikoje teisės į atvaizdą apribojimai vertinami pakankamai griežtai, pažymint, kad asmens atvaizdas yra itin artimai susijęs su pačiu asmeniu ir atvaizdo platinimas gali apriboti privatumą labiau negu vien verbalinės informacijos skleidimas. Teismas yra pažymėjęs, kad asmens atvaizdas atskleidžia asmens unikalias savybes ir yra vienas esminių asmenybės atributų (*2009-01-15 sprendimas byloje Reklos ir Davourlis prieš Graikiją, Nr. 1234/05*). Nagrinėjamu atveju įvertinus aptartas aplinkybes, darytina išvada, kad Pareiškėjos, kaip duomenų subjekto, interesai yra viršesni nei visuomenės teisė aptariamoms situacijos kontekste viešai skelbti Pareiškėjos vardą, pavardę, atvaizdą, mokymosi įstaigą, vyro vardą ir pavardę. Be to pabrėžtina, jog minėtos informacijos pašalinimas (dalis ginčo informacijos yra neaprieinama), nepanaikina Pareiškėjos asmens duomenų pažeidimo fakto.

Šiuo atveju nebuvo jokio viešo intereso skelbti Pareiškėjos asmens duomenis, taigi viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ ir socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojai pažeidė Pareiškėjos teises, todėl pripažintini pažeidusiais Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies (f) punkto reikalavimus, t. y. nesant teisėtumą patvirtinančios sąlygos, neteisėtai buvo tvarkomi (atskleisti) asmens duomenys, t. y. Pareiškėjos vardas, pavardė, atvaizdas, mokymosi įstaiga, vyro vardas ir pavardė, visuomenės informavimo priemonėse. Tokiu būdu pažeisti ir Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnio 1 dalies (a) punkte įtvirtinti asmens duomenų tvarkymo principai, reikalaujantys, kad asmens duomenys duomenų subjekto atžvilgiu būtų tvarkomi teisėtu, sąžiningu ir skaidriu būdu.

Remdamasis išdėstytais motyvais ir vadovaudamasis VII 50 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktu, 3 dalies 1 ir 8 punktu, 9 dalies 1 ir 4 punktu, 12 dalimi, ADTAĮ 7 straipsnio 2 dalimi, 31 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 3 dalimi, Reglamento (ES) 2016/679 58 straipsnio 2 dalies (b) punktu, žurnalistų etikos inspektorius

nusprendė:

1. Pripažinti Pareiškėjos skundą dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ komentaruose ir įrašuose bei socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ įrašė „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos iš dalies pagrįstu.

2. Įspėti viešosios informacijos rengėją (skleidėją) – socialinio tinklo *Facebook* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytoją dėl Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 31 dalies pažeidimo paskelbiant komentarą „*Grazink vaikus mamos... ir nepaslysk gatvej*“. *Besirde bejausme esi? Lauk atlygio už pagrobtus vaikus...*“.

3. Pareikšti papeikimą asmens duomenų valdytojams (tvarkytojams), t. y. socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ ir socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojams dėl Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnio 1 dalies (a) punkto ir 6 straipsnio 1 dalies (f) punkto pažeidimo, atskleidžiant Pareiškėjos asmens duomenis ir reikalauti paskyrų „(duomenys neskelbtini)“ ir „(duomenys neskelbtini)“ valdytojų Pareiškėjos asmens duomenis pašalinti (ar techninėmis priemonėmis uždengti).

4. Nutraukti Skundo tyrimą dalyje dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ valdytojų paskelbtos informacijos.

5. Atsisakyti nagrinėti Skundą dalyje dėl socialinio tinklo *Facebook* paskyrų „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos.

6. Išsiųsti sprendimą Pareiškėjai ir socialinio tinklo *Facebook* „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“; „(duomenys neskelbtini)“ bei socialinio tinklo *Youtube* paskyros „(duomenys neskelbtini)“ valdytojams.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami Regionų administraciniam teismui per 30 dienų nuo jų gavimo (paskelbimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektore

Gražina Ramanauskaitė